

4–8 éves gyermekek megakadásjelenségei spontán beszédben és interpretált beszédben

Vakula Tímea

ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola

vakula.timi@gmail.com

A spontán beszéd folyamatosságát megakasztó jelenségek már az anyanyelv-elsajátítás korai szakaszában is előfordulnak. Korábban több kutatásban elemezték a gyermeknyelvi megakadásjelenségeket, kevés összehasonlító vizsgálat készült azonban arról, hogy milyen hatással bír a beszéd típus az elhangzó beszéd sajátosságaira.

A kutatás célja az óvodás és a kisiskolás gyermekek megakadásjelenségeinek elemzése és két különböző beszéd típusban (spontán beszéd, interpretált beszéd) való összevetése. A vizsgálat fő kérdése, hogy az életkor előrehaladtával milyen módon változik a megakadások gyakorisága és típusa, és hogy a különböző beszéd típusok milyen módon hatnak a beszéd diszharmonias jelenségeinek megjelenésére.

Ezzel kapcsolatban három hipotézist fogalmaztunk meg: (1) Az életkor előrehaladtával változnak a diszharmonias folyamatok feloldási stratégiái. (2) A beszéd típus meghatározza a megakadások előfordulását: az interpretált beszédben kevesebb megakadásjelenség adatolható, mint a spontán beszédben. (3) A beszéd típus befolyásolja az egyes megakadás-típusok előfordulási arányát.

A kutatáshoz 24 (4, 6 és 8 éves) tipikus fejlődésű gyermek spontán beszédét és tartalomösszegzését választottuk ki a Gyermeknyelvi beszédAdatBázis és Információtárból. A felvételeket a Praat szoftverben lejegyeztük, a statisztikai elemzéseket az SPSS 17.0 szoftverrel végeztük. A megakadásokat Gósy Mária rendszere alapján kategorizáltuk (Beszédkutatás 2014).

Az eredmények csak részben igazolták a hipotéziseinket: a megakadásjelenségek különböző beszéd típusokban való vizsgálata során a spontán beszédben több megakadást adatoltunk, mint az interpretált beszédben, szignifikáns különbség azonban nem volt; illetve a beszéd típus nem befolyásolta a különböző megakadástípusok előfordulási arányát.

Bár a nagy egyéni különbségek és a vizsgált minta kis mérete miatt csak tendenciaszerű különbségek állapíthatók meg, a kutatás eredményei gazdagítják az anyanyelv-elsajátítás korai szakaszáról való tudásunkat.